

Poštšina plačana v gotovini

Cena 2 Din

DRAMA

GLEDALIŠKI LIST

NARODNEGA GLEDALIŠCA V LJUBLJANI 1932/33

Pastirček Peter in kralj Briljantin

Premijera 19. februarja 1933

IZHAJA ZA VSAKO PREMIJERO

UREDNIK: FR. LIPAH

LJUBLJANA, NEBOTIČNIK VI. NADSTR.

TELEFON 24-63

**ELEGANCA
TOČNOST
SOLIDNOST**

FRANCOSKI, ANGLEŠKI PLAŠČI

GLEDALIŠKI LIST

NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI

zhaja za vsako premijero

Premijera 19. februarja 1933

Ost:

Okrog pastirja Petra in Veličanstva Briljantina

Na gledališkem lepaku stoji natiskanih osem oseb, katerih provinjenca je delno zemeljska, in sicer doma s kmetov, delno pa iz onih nam neznanih pokrajin, kjer sveti po več solne nenkrat, kjer vlada prav za prav velik Smaragd — če ga izgubiš, nisi več kralj, temveč reva ... Itd.

*

Torej osem živih oseb nastopa. To pa še ni vse — še dolgo ne! Na lepaku recimo ni črnega kozla Jančka, ki je dober kozel in ne mara, da bi čarodejka Hudamora na njem jahala. Čudodelni Smaragd nastopa v vsej krasoti — ampak, kaj hočemo, ko stoji pred nalogo zaresno, da bi odprl zaklenjena vrata, se ta »čudodelni« Smaragd neusmiljeno blamira — ne zmore odpreti vrat. No, no, nič zato, saj gre tudi brez tega. — Potem nastopi tu lastnoročno pošten kos kruha in ukradena klobasica. Da je ukradena, ni čudno, koliko je ukradenih reči — ampak ta klobasica in ta kruh se ne pustita pojesti in jo pobrišeta — tatu pred nosom jo mahneta v zrak, v nebeške višave — tatič pa gleda za njima — z dolgimi zobmi ... Oho, skoraj bi bil pozabil ... Skala je v tistih gorah ... skala psiholog — jasnovidec. Ta jasnovidec se kaže na ta način, da sede na njej lahko samo dobri ljudje — porednim se izmakne vselej in vselej sedejo lepo poleg nje na tla. Da, tako fino skalo imamo »pri Petru«. — Že to je mnogo, a poleg navedenega, poleg imenovanih živih bitij še: dvanajst zaresnih koz, štirih bliskov in gromov, ene strele, imenitno drevo in še marsikaj ...

*

Tale »Peter« se razlikuje od podobnih iger, bajk in pravljic v tem, da je odmerjena pravljničnim likom le majhna porcija udejstvovanja in še ta je bolj človeškega značaja. Zato pa je postavljeno vse bolj na zedeve ljudi, predvsem na prekucijuse butastega hlapca Gašperja, ki postane nekako glavni junak — nekakšen narobe crescendo izvrši — vse zabavno, drastično ...

Vse konča dobro in v redu... Peter dobi koze, Briljantin izgubljeni Smaragd, Hudamora kleči na pesku in javka — vse kot se spodobi... Ako bo smeha in zabave — potem je namen opravljen in fletno bo...

Prof. O. Šest:

Kriza v gledališču

So besede, ki so nerazdružne. Prav tako kakor se ne da ločiti besed: Hudožestveni teater in Čehov, prav tako tesno spadajo skupaj besede — Slovensko gledališče in kriza. To ne samo danes, temveč vsa desetletja, odkar obstoji ono, kar se imenuje slovensko gledališče. Dramatično društvo je imelo krize, Deželno gledališče jih je imelo, konzorcij je imel prekratko življenje, da bi stopil v tako fazo — zato je pa podržavljeno gledališče skoraj deset let v akutni krizi. Kje so vzroki? Kako, da čas, ki okrepi stalno institucijo, ne razčisti in vsaj polagoma ne privede k jasnemu položaju — s tem nikakor nočem reči: v dobre, bogate razmere, kjer so gospodarske in umetniške prilike enako visoke in pred vsem vredne in solidne.

Vzrokov je več. Vzrokov je celo zelo mnogo, od katerih doberšen del je dan tudi tistemu, kar se imenuje kriza teatra sploh, v Evropi in v Ameriki — po vsem svetu. Seveda, to je le majhna tolažba, da stojimo v borbi s krizo za istimi barikadami z ostalimi narodi.

*

Kriza evropskega gledališča. — Pred par tedni je stopila na svet novica, da je skrahiral gledališki koncern bratov Rotter v Berlinu, ki je obsegal deset gledaliških podjetij. Bratca sta pobegnila v Švico. Skoraj ob istem času se je zrušil staroslavni zavod »Deutsches Theater« v Berlinu, kjer je začel Maks Reinhard svoj veliki zamah in polet, Rudolf Beer in Karl Heinz Martin sta mu načelovala ob tej uri, v sezoni 1932/33. Dunajski »Burgtheater« si je poiskal novega ravnatelja Röbbelinga, ki je spreten mož, a vendar ne more brez občutnih zarez v meso tradicije tega zavoda in pa v meso članov, uspešno zagozditi tega vala. — Bratislavsko in Brnsko, isto Praški Divadlo stokajo pod deficiti, ki gredo v milijone. V Nemčiji je par desetkov gledališč že zaprtih, Graško gledališče konča sezono predčasno v marcu, ravnatelj Pariške državne Grand opere je podal ostavko. Ako primaknem k vsemu temu še fakt, da so vsa državna gledališča v Jugoslaviji, na prvem mestu pa slovensko, tudi v močni krizi, sem ugotovil, da je tudi gledališka kriza, prav tako kakor gospodarska vsesplošen pojav.

*

Vzroki so povsod isti. Prvič so gospodarskega značaja, drugič pa izvirajo iz psihoze časa. Ne v poslednji meri pa gredo na rovaš takozvane umetnosti, ki je v konservah: kino, zvočni film, radio,

gramofon. Ta umetnost v konservah odgovarja v mnogih slučajih tudi potrebi občinstva, ki živi razbičano in zbegano od skrbi za vsakdanji kruh. Ne razmišljati, ne se poglobljati, na hiter, brez procedur dostopen in cenen način poslušati dvesto metrov godbe, garnirane z dovtipi reklamiranih zvezd in zvezdnikov, poslušati arijo, lepo zapeto od Tauberja ali Kiepure in potem spet pozabiti in bežati za senco svojih lastnih skrbi — to je v veliki večini potreba po umetnosti. —

Zato stopajo stanovske organizacije igralcev, pevcev, muzikov, komponistov in avtorjev v čim dalje ostrejšo borbo zoper to konservo, zoper »mašinsko umetnost«. Trenutno se nahaja borba duha z mašino in industrijo v tej fazi, da plačuje industrija duhu tantijeme, dajatve za vse, kar se reproducira na plošči, platnu, radiju. To pa je le malo v primeri z izgubo, s škodo — ne materijelnega značaja samo — pred vsem onega vsečloveškega: človeško obličje, človek, duh izgublja pravo lice in kar ostaja, je le odsev, odmev in senca... Ako pojde tako naprej, bo pojem velikega umetnika tvorca kmalu samo nekaj bivšega, o čemur bomo čitali v čitankah.

*

Za naše gledališče predstavlja kriza vselej večje gorje, njene posledice so pri nas bolj usodepolne kot drugje, kajti mi imamo samo eno gledališče. Ako zapro v Nemčiji petdeset teatrov, to še dolgo ne pomeni niti toliko, kakor če se nahaja naš teater samo v težkem eksistenčnem boju. In v tem se nahaja! Od leta 1913, ko je bil položaj tak, da je bilo gledališče do malega zaprto in je bila sezona 1913/14 le interimnega značaja, pa do danes, ni bil položaj nikoli tako težaven in morda ne rečem preveč: celo obupen. Kako to pride? Prvi del odgovora je lahak. Gledališče se je 1920. leta podržavilo, ves obseg delokroga se je ugotovil in iz tega se je določila državna letna subvencija. Ansambel in potrebe so se prikojile subvenciji, vsa organizacija je bila zasnovana v dobri veri, da je to trajno ali pa vsaj za dobo, v kateri se lahko izvede in upelje redno poslovanje takega zavoda, ki za enkrat še ni imel tradicije. A že po dveh letih se izkaže, da se na te letne dajatve od države ni zanesti in nato se zmanjšuje subvencija od leta do leta in to zneske skupaj letno 2,000.000 dinarjev. Taka je ena plat. Druga pa je ta, da so ostale vse druge zahteve do malega iste kot so bile pri izdatnejši subvenciji — osebja skoraj ni mogoče reducirati, vsega ostalega ne izpreminjati, kajti izpremembe znižujejo nivo dela. Občinstvo, ki je imelo skozi toliko sezon vzgledne predstave, se ne bo zadovoljilo z besedo »štednja«, ako bo gledalo slabo predstavo — občinstvo hoče popolnoma opravičeno dobro robo. —

*

To seveda še dolgo ni vse. Vzrokov, ki pospešujejo težavne dni, je še mnogo. Večjih in manjših. Naj navedem ona razmerja v

katerih bi se utegnila pri točnem in bistrem gledanju pojaviti senčica ali celo senca.

Najprej je, kot sem že dejal, par razmerij, ki stoje izven gledališča:

- a) Splošni gospodarski položaj. Do tega stoji sleherni posameznik, korporacija ali zavod v težjem ali lažjem odnosu. Gledališče v težjem.
- b) Razmerje države do gledališča.
- c) Razmerje publike (to je poseta) do gledališča.
- d) Razmerje publike do kritike in narobe.

Utegnilo bi koristiti, ako pogledamo še ona razmerja, ki jih je iskati v gledališču samem. Tudi teh je več in če jih naštejemo, bo morda tudi to koristilo razbolelemu telesu.

- a) Razmerje uprave do članstva (in narobe).
- b) Razmerje režiserjev do režiserjev.
- c) Razmerje članstva do režiserjev (in narobe).
- d) Razmerje članstva in režiserjev (do kritike in narobe).
- e) Razmerje publike do članstva.
- f) Razmerje uprave do publike.

(Dalje.)

Razno

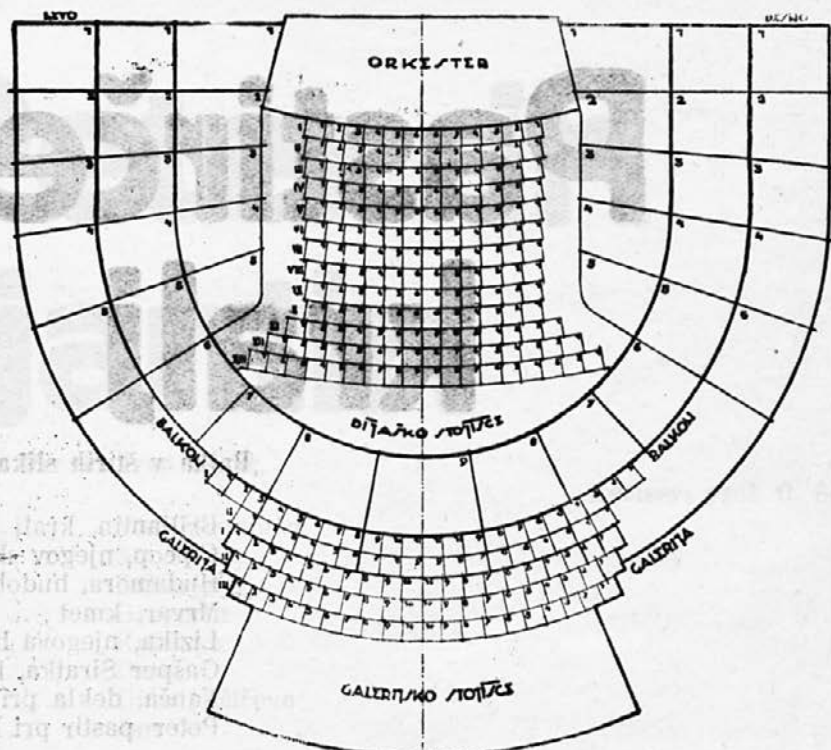
Današnje gledališče. »Gledališče je bilo vedno«, čitamo v praškem »Národní divadlo«, »odsev resničnosti in njen sodnik. Dandanes se piše zato toliko gledaliških iger o pravičnosti in njenih pogojih, ker je baš ideja pravičnosti v evoluciji; nastajajo dramska dela o socialnih borbah, ki se vrše po vsem svetu, ker je na pohodu nov socialni red; dandanes naletimo na mnogo iger o človekoljubju in njegovih mejah, o vojni in o miroljubju, kajti sedanost ruši temelje starega šibkega človekoljubja ter oblikuje nov pojem humanitete. Na teh področjih govore drame in gledališča iz globin časa, ki hoče odgovora o novih osnovah družabnega in nramnega življenja. Današnje gledališče se bori za ideje in svetovna naziranja in skuša na vso moč uveljaviti nov etičen red.«

Aristofanova komedija »Mir« v pariškem »Théâtre de l'Atelier«. »Théâtre de l'Atelier« v Parizu je imel v minulem decembru zelo zabaven večer. Igrali so Aristofanovo komedijo »Mir«, ki jo je priredil in moderniziral F. Porché. Komedija je gledalce popolnoma prevzela in jih prisilila, da so se do onemoglosti nasmejala. Niso imeli časa premišljevati, ali je bila to zasluga Aristofana, onega »neotesanega ljubljenca gracij«, ali Porchéjeva. Verjetno je, da je imela prirediteljeva malicioznost svoje prste vmes. Dolgotrajno ploskanje je bilo namenjeno obema avtorjema in igralcem.

Rč.

Lastnik in izdajatelj: Uprava Nar. gledališča v Ljubljani. Predstavnik: Oton Zupančič. Urednik: Fr. Lipah. — Tiskarna Makso Hrovatin, vsi v Ljubljani.

RAZVRSTITEV SEDEŽEV V DRAMI

A. PRELOČ

Ljubljana, Marijin trg - Tel. 3456

Pastirček Peter in kralj Briljantin

Bajka v štirih slikah. Spisal *Wolfgang Büchner*. Prevel *Ivan Cesar*.

Režiser: prof. O. Šest.

Briljantin kralj palčkov	Vida Juvanova
Cipcop, njegov služabnik	Slavčeva
Hudamora, hudobna čarovna	Rakarjeva
Mrvar, kmet	Gregorin
Lizika, njegova hči	Kukčeva
Gašper Siratka, hlapec pri Mrvarjevih	Cesar
Nanča, dekla pri Mrvarjevih	Gabrijelčičeva
Peter, pastir pri Mrvarjevih	Jan

Prva slika: na Prepadnih planinah; druga slika: na Mrvarjevi domačiji; tretja slika: na Prepadnih planinah; četrta slika: v kuhinji pri Hudimori.

Blagajna se odpre ob pol 15.

Parter: Sedeži I. vrste	Din 32—
„ II. - III vrste	30—
„ IV. - VI. „	27 50
„ VII. - IX. „	25 50
„ X. - XI. „	23 50
„ XII. - XIII. „	21 50

Lože v parteru:	Din 108—
I. reda	108—
„ II. reda	128—
„ III. reda	76—
„ IV. reda	81—
Peti ložni sedeži	22—
„ I. redu	27—
„ II. redu	16 50

Začetek ob 15.

Konec ob 17.

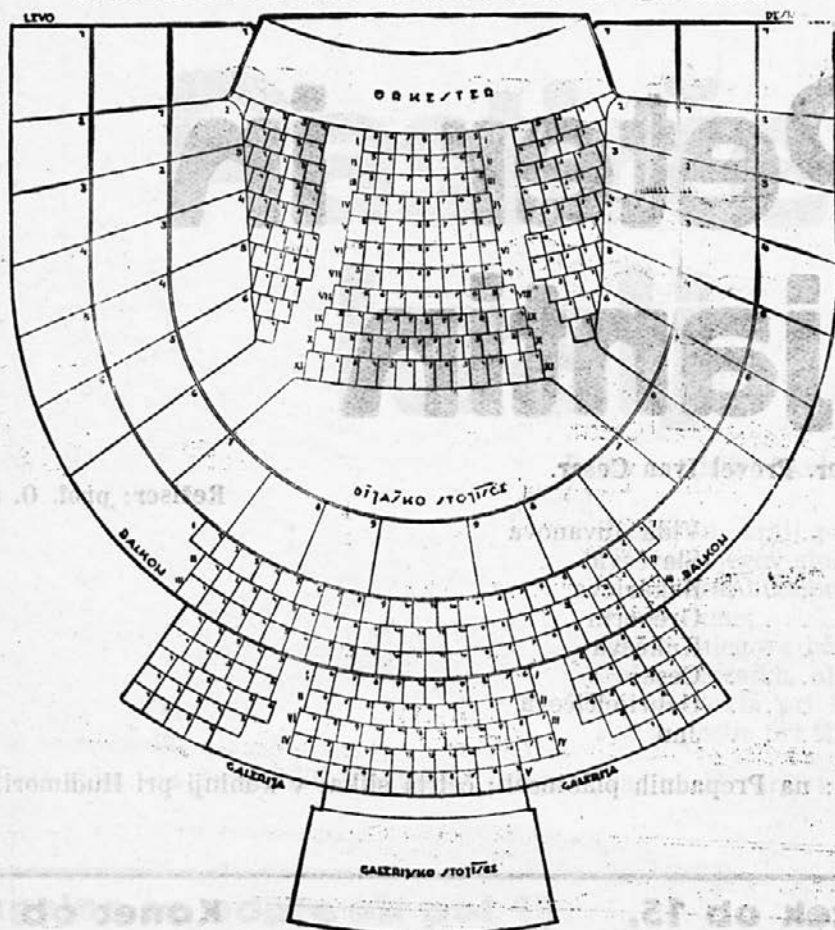
Balkon: Sedeži I. vrste	Din 21 50
„ II. „	18 50
Galerija: „ I. „	15 —
„ II. „	12 50
„ III. „	10 50
Galerijsko stojišče	2 50
Dijaško stojišče	5 50

Predpisana taksa za penzijski fond je vračunana v cenah

VSTOPNICE se dobivajo v predprodaji pri gledališki blagajni v opernem gledališču od 10. do pol 1. in od 3. do 5. ure

MEINL-ova KAVA

RAZVRSTITEV SEDEŽEV V OPERI

Bonboni, čokolade, bonbonijere, pecivo,
sadni soki, marmelade

ŠUMI

LJUBLJANA, GRADIŠČE 7-9

Tovarniška zaloga

Vedno sveže blago Nizke cene